

Saraband

2003, d'Ingmar Bergman

Sinopsi

Marianne i Johan es retroben després de trenta anys totalment separats. Ella sent la necessitat de veure el seu ex-marit de nou, i de cop i volta decideix anar a visitar-lo a la seva antiga residència d'estiu, situada a la província de Dalarna. En arribar-hi, Marianne s'hi troba Johan, el seu fill Henrik, i la filla d'aquest, la Karin. Encara que sembla que tot és molt plàcid, s'adonà que la relació pare-fill és tensa, tot i que els dos homes de la casa són molt protectors amb la Karin. Sense voler-ho, la Marianne es veurà immersa en una lluita per aconseguir el poder i l'autoritat.

Fitxa tècnica

Direcció i guió ···· Ingmar Bergman
 Producció ········ Pia Ehrnvall
 Fotografia ···· Raymond Wemmenlöv
 Sofi Stridh
 Per-Olof Lantto
 Muntatge ······ Sylvia Ingemarsson
 Direcció artística ···· Göran Wassberg
 Vestuari ········ Inger Pherson
 País ············ Suècia
 Durada ············ 107 min

Fitxa artística

Liv Ullmann ········ Marianne
 Erland Josephson ········ Johan
 Börje Ahlstedt ········ Henrik
 Julia Dufvenius ········ Karin
 Gunnel Fred ········ Martha

Crítica

Un mestre i quatre solistes

Resulta imprecís, massa fàcil, descriure **Saraband** com la seqüela de **Secrets d'un matrimoni**. Certament, Erland Josephson i Liv Ullmann tornen a encarnar aquells mateixos Johan i Marianne trenta anys després de la seva separació. Aquest és, però, només el pretext per viatjar un cop més, guiats per Ingmar Bergman, a les profunditats de l'esperit humà. Amb només quatre personatges aïllats del món en paisatges suecs de postal, el cineasta en té prou per bastir un drama que conjuga els dimonis familiars amb la creació artística i, per damunt de tot, el pas del temps.

No és casual que **Saraband** comenci i acabi amb Liv Ullmann regirant velles fotografies i adreçant-se, directament, a l'espectador. Tampoc ho és que el seu personatge s'introdueixi a la ficció subratllant els minuts que manquen per retrobar-se amb el seu antic amant, ara un vell solitari enfrontat amb el seu fill i que segueix amament la carrera musical de la seva néta. Els quatre protagonistes d'aquestes tres generacions componen el quartet amb el qual Bergman afronta el seu darrer film amb la batuta del mestre que sap treure el millor partit dels duets entre els seus solistes.

Els sis primers capítols de **Saraband** confronten els quatre protagonistes, de dos en dos i amb totes les composicions possibles. Avi, fill, néta i l'amant del primer executen, doncs, els seus moviments com els de la dansa del segle XVII a la qual fa referència

el títol, en una doble accepció que també al·ludeix a un moviment d'una suite clàssica. La música juga un paper decisiu en el film, tant pel que fa a la seva presència física com a la dimensió metafòrica que afecta a l'educació i l'emancipació d'un dels personatges.

Com els millors films de Bergman, **Saraband** mira de cara la mort i el suïcidi però també invoca la mare absent, víctima d'un càncer, a través d'una foto que la immortalitza i la preserva del pas del temps. En canvi, Erland Josephson i Liv Ullmann es presten a una escena que mostra el pas del temps en carn pròpia, amb tota la seva cruïsa i inexorabilitat. Només dos actors amb una confiança cega en el seu mestre poden arribar als extrems que Bergman els exigeix per acabar de donar sentit a un film que, en bona part, delega el seu pes en la interpretació.

Josephson i Ullmann són dos monstres de la pantalla, màscares capaces d'expressar els més subtils sentiments amb un rictus, una mirada furtiva o una caiguda d'ulls. Börje Ahlstedt i la jove Julia Dufvenius arrodoneixen, tanmateix, un repartiment de gala que el cineasta suec es limita a filmar des de la sòbria funcionalitat de l'enquadrament. **Saraband** es va rodar amb càmeres digitals d'alta definició i el cineasta ha exigut que, per a la seva exhibició en sales, es respecti aquest suport. És conscient que les seves dimensions són les d'una peça de cambra, però res no impedeix que, des dels murmurs, Bergman aconsegueixi expressar-se a crits.

Esteve Rimbau

>

Un mestre que es retira del darrera la càmera

Bergman s'acomiada, del cinema, de nosaltres, de la vida i de sí mateix amb una confessió radical: en realitat ens explica el que ha estat viure i treballar envoltat per les dones i fills que va estimar i odiar alhora. I ho fa sense compassió cap a Ingmar Bergman. No demana perdó, ni vol trobar excuses, les coses són com són. Però amb un film-testament dividit en deu escenes demostra que el que es diu de la Sarabanda de Bach en un moment determinat ("cal tota una vida per arribar a interpretar-la bé") podria ser també el resum de dues circumstàncies: la de l'home i la de la seva creació.

Cal tota una vida per arribar a reconèixer i ser capaç de mirar-se al mirall cara a cara i saber-ho dir públicament, i cal tota una vida de pel·lícules (moltes d'elles exemplars) per arribar a fer la més perfecta, l'última. A partir d'aquí tot és qüestió de gustos personals: objectivament, **Saraband** no admet discussió, i una vegada més, el director depura tota una tradició cultural del pensament europeu, fins l'escepticisme absolut. Subjectivament, potser alguns la trobin feixuga, lenta i massa personalista.

En tot cas, a mi em sembla que s'ha de ser molt savi per arribar a dir tantes coses tan ben dites amb només aquests plans frontals i dos actors en el camp visual. És clar que, quins actors! Els veterans son majúsculs, ja ho sabíem!, però la noia jove és una autèntica revelació. La fotografia, els interiorismes, el color, l'ús de la música són també d'un nivell excepcional. I el so, amb el tic-tac dels rellotges puntuant aquest lliscar de les hores cap a la mort. Mestratge, serenitat, dolor, l'honor, perfecció immaculada: fins ara Bergman era un Geni, ara a més a més és un gran home.

indicat x: fans del mestre Bergman i les seves pel·lícules. No us decebrà.

contraindicat x: qui prefereixi el cinema lleuger i edulcorat.

Alex Gorina

http://www.sessiocontinua.com/p_saraband.html

El nuevo testamento de Ingmar Bergman

Saraband, el filme de Ingmar Bergman

que ahora se estrena en España, culmina un largo ciclo de apasionada, fecunda y también polémica creación artística. **Saraband** es, para muchos, una película-testamento, en la que su realizador vuelca una vez más todas sus eternas obsesiones.

La filmografía del director de **Fresas salvajes** comenzó a mediados de los años cuarenta, cuando el entonces principiante cineasta escribió el guión de **Hets (El sádico)**. Aquel filme obtuvo el Gran Premio en el Festival de Cannes de 1946 y se convirtió en un clásico. Fue el inicio de una de las páginas más ricas de la historia del cine que se cierra ahora con el estreno de **Saraband** (2003). Bergman, siempre junto al fotógrafo compatriota Sven Nykvist -un genio de la fotografía que ha sido llamado los ojos de Bergman-, ha realizado unos 50 largometrajes, además de filmes para televisión, puestas en escena de unas 100 obras del teatro universal y medio centenar de piezas de radio teatro.

Quando ya había conquistado un lugar en el mundo del cine, Bergman tuvo tiempo de dar vida a otra pasión relegada por el cine, la literatura, que había desarrollado parcialmente escribiendo guiones pero que tuvo su primer testimonio plenamente literario con el relato autobiográfico **La linterna mágica**.

Incurción en el pasado

Saraband rescata un tema ya tratado en la legendaria película **Escenas de un matrimonio**, estrenada en 1973, en la que aborda la complejidad del matrimonio y de la relación de pareja, uno de los asuntos recurrentes en el cine de Bergman. El cineasta logró convencer a los dos protagonistas de aquel filme, Liv Ullmann (Marianne) -actriz preferida con la que compartió una relación amorosa de la que nació una hija-, y Erland Josephson (Johan), amigo entrañable y también actor predilecto. Ullmann y Josephson accedieron, 30 años después, a desandar el camino recorrido tras su "separación". Bergman reúne en su película a cuatro personajes: Johan y Marianne, separados hace muchos años; el hijo de él, Henrik, y la joven hija de Henrik, Karin. Los dos personajes principales entablan un diálogo, a veces un duelo, de manera encadenada. Desde el feliz reencuentro Marianne-Johan a una primera aproximación entre Marianne y Karin, reveladora de la naturaleza de la relación de Karin y su padre -quien busca reemplazar a su esposa con su hija-, y a la brutal, feroz discusión entre Henrik y su propio padre.

Como toda incurción en el pasado,

sobre todo si se trata de una relación amorosa, **Saraband** no es una historia alegre sino que se inscribe en el clima melancólico con tintes sombríos sobre la condición humana, habitual en los filmes del cineasta sueco. Bergman despliega en esta película su talento para crear un ambiente íntimo, que se abstrae del mundo exterior para concentrarse en los personajes, de cuyos rostros registra minuciosamente los cambios más imperceptibles que reflejan sus momentos de dolor, ira, humillación, odio y amor, toda la gama de sentimientos que cobran nueva vida en la evocación.

El título del filme alude a la zarabanda, una danza popular española de los siglos XVI y XVII, con una fuerte carga erótica, por lo que fue prohibida por las autoridades de la época, lo que agregó un aliciente más para seguir bailándola. Sobre la estructura de dicha danza, transcurre el diálogo de Marianne y Johan. Completan el reparto de la película Börje Ahlstedt, otro actor estrechamente vinculado a la obra de Bergman, y Julia Dufvenius, el último descubrimiento femenino del director.

Quando estaba terminando el rodaje de **Saraband**, entrevistado por la revista británica especializada **Sight & Sound**, Bergman declaró: "Cuando terminemos el rodaje dejaré el cuarto que he ocupado en el Dramaten [teatro nacional sueco] desde 1963 y me trasladaré definitivamente a Fårö [la isla de Gotland donde tiene su residencia de verano] a escribir y ver cine (en una sala construida especialmente para ello). Creo que me he ganado ese derecho". No es la primera vez que Bergman anuncia su retiro definitivo, así que la noticia de su marcha causó más interés en el exterior que en su propio país. En 1982, tras su vuelta de cinco años de exilio voluntario en Alemania, Bergman realizó una de sus mejores películas, **Fanny y Alexander**, ganadora de cuatro oscars. La película nació poco después de que el cineasta hubiese anunciado que sería la última. De ahí el escepticismo de sus compatriotas a aceptar la idea de un Bergman "jubilado". Pese a todo, lo cierto es que esta vez sí que parece dispuesto a cumplir su palabra. Añadamos que el próximo mes de julio Ingmar Bergman cumplirá 88 años.

Ricardo Moreno. El país digital.18-11-2005

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.

Organitza

Cineclub Sabadell

C/ d'en Font, 1, 08201 Sabadell,
www.cineclubsabadell.org

Amb el suport de

Ajuntament de Sabadell

Hi col·labora

